KIVEKÄS

Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry

1/2001

Pohjois-Inkerin Rykmentin sankarivainajien hauta Lempaalan Kirjasalossa. Kts. sisälukua.

INKERILÄISET JA KARJALAISET HEIMOVETERAANIT ry

Hallitus v. 2001, varsinaiset jäsenet

Aleksanteri Dubbelman
puheenjohtaja
Mäkitorpantie 21 C 14
00640 HELSINKI
p. 09- 752 1882

Kauko Hörkkö
varapuheenjohtaja
Aaponkuja 18, 21200 RAISIO
p. 02- 438 3568

Pekka Mutanen
Kivekäs-lehden päätoimittaja
Särkäntie 1 A, 82900 ILOMANTSI
p. 013- 843 156

Albert Kirjanen
Pukkimäenkatu 1 D 43
04600 MÄNTSÄLÄ
p. 0400- 299 337

Roland Randefelt
rahastonhoitaja
Silatie 8, 01640 VANTAA
p. 09- 853 1415

Martti Haltia
sihteeri
Katajanokankatu 7 F 46
00160 HELSINKI
p. 09- 651 760

Matti Lappalainen
Porslahdentie 23 F, 00980 HELSINKI
p. 09-3216 308

Hallituksen varajäsenet:

Viljo Nousiainen
Panoskuja 2, 04500 KELLOKOSKI
p.09-291 6812

Toivo Ruotsi
Rekipellontie 11 J 82
00940 HELSINKI
p. 09-395 2067

Raimo Rosendahl
jäsensihteeri
Tammispaltantie 50 as. 4
20300 TURKU
p. 02-238 5729

Juho Repponen
Kreijarinkuja 1 D 78
00820 HELSINKI
p. 040-586 6417

Maija Aittokallio
Cajanderintie 4 A 6
13200 HÄMEENLINNA
p. 03 - 612 1295

Aleksanteri Jakman
Espoonaukio 5 A 4, 02770 ESPOO
p. 09- 881 3207

Suomalaisten tuki heimoveteraaneille

Suomensukuisista inkeriläisistä ja karjalaisista sekä virolaisista muodostetut yksiköt taistelivat miestemme rinnalla jatkosodan loppuvaiheessa. Neuvostoliiton vaatimuksesta heidät sodan päätyttyä vangittiin ja luovutettiin Neuvostoliittoon siellä tuomittaviksi. Teloitettuja ja leireillä menehtyneitä ei enää voida auttaa. Jotenkuten hengissä selviytyneitä Venäjällä, Virossa ja Suomessa asuvia ovat heidän omat veteraaniyhdistyksensä pyrkineet auttamaan parhaansa mukaan.

Lehtemme aijemmissa numeroissa on kerrottu heimoveteraanien hyväksi järjestetystä keräyksestä. Keräys on nyt päättynyt ja tulos on tiedossa. Sotaveteraaniliiton nimeämä keräystyöryhmä on jättänyt loppuraporttinsa. Minulla on ilo kertoa, että noin 9% keräyskulujen vähennyksen jälkeenkin rahaa kertyi vajaa miljoona markkaa. Keräyksen järjestäjät ovat tyytyväisiä tulokseen. Summa tullaan jakamaan kahdelle veteraanijärjestölle usean toimintavuoden aikana käytettäväksi. Keräysvarat hallintaansa saava Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri suorittaa tarkemman jaon tarpeen ja harkintansa mukaan, ja samalla se myös valvoo myönnettyjen varojen käyttöä.

Yhdistyksemme kiittää kaikkia niitä suomalaisia, jotka ovat antaneet tukensa suorittamallemme avustustyölle. Tulemme harkitsemaan tarkkaan mihin meille myönnettävät avustukset tullaan käyttämään, jotta apu varmasti tavoittaa ne, jotka sitä eniten tarvitsevat.

Kiitollisuudella
Kauko HÖRKKÖ
Keräysryhmän jäsen
Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n vpj

Joulu on joka vuosi – tulevatko paketit ajallaan?

Oman veteraaniyhdistyksemme toimesta ja suomalaisten liikelaitosten lahjoitusten turvin on teille jaettu vuosittain ennen joulua paketteja joulutervehdyksenä. Mikäli pakettien perille tulossa on ollut häiriöitä tai ette ole niitä ensinkään saaneet, pyydämme ilmoittamaan asiasta yhdistyksen toimistoon (Hämeentie 103 A, 00550 Helsinki, puh. 09-7733 140). Pyrimme korjaamaan tapahtuneet laiminlyönnit.

Tämän vuoden pakettien jakelu yritetään suorittaa suunnitelmallisemmin. Valmistelut pakettien kokoamiseksi on jo aloitettu. Yhdistyksemme johtokunnan jäsen Matti Lappalainen on hankkimassa tavaraa, josta syksyllä sitten kootaan teille paketillinen jouluiloa. Valitettavasti emme voi jokaiselta kysellä toivomuksia sisällöstä, mutta uskomme sen olevan kuitenkin odotettu ja vastaavan tarpeitanne. Suomalaiset ystävämme ovat tietoisia elämänvaiheistanne ja monista vaikeista jouluista. Tällä pienellä lahjalla haluamme ilahduttaa teitä tulevinakin jouluina – Vapahtajan syntymäpäivänä.

Paketit kootaan tänäkin vuonna jo lokakuussa, jotta kuljetukselle saadaan varttua riittävästi aikaa. Halutessanne voitte kertoa meille myös paketin saapumisesta, mutta erityisesti haluamme tiedon, jos ette ole joulupakettia saaneet.

Tervehtien
Kauko HÖRKKÖ
Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n vpj

Inkeriläisiä on niin moneksi

Mannerheim-ristin ritareita on 191. Tämä tunnetaan hyvin. Tästä luvusta kaksi on inkerinsuomalaista. Sen tietävät aniharvat taikka ne, jotka ovat syventyneet tutkimaan ja lukemaan sotahistoriaa ja sotiemme sankareiden vaiheita.

Sotamarsalkka Mannerheim totesi jo Talvisodan aikana, että olemassa olevat kunniamerkkisäännöt olivat puutteelliset. Ja niinpä välirauhan aikana, 16.12.1940, annettiin asetus, jolla uudet kunniamerkit otettiin käyttöön. Asetuksessa mm. sanotaan: *"Erinomaisen urheuden, taistellen saavutettujen erittäin tärkeiden tulosten tai erikoisen ansiokkaasti johdettujen sotatoimien palkitsemiseksi voidaan Suomen puolustusvoimien sotilas hänen sotilasarvostaan riippumatta nimittää 1 tai 2. luokan Mannerheim-ristin ritariksi."*

Pohjois-Inkerissä 1912 syntynyt ja Suomeen muuttanut Antti Vorho (myöhemmin Vallebro) toimi molemmissa sodissa pääasiassa vihollisen selustassa kaukopartiomiehenä. Talvisodan aikana retkiä kertyi 19, jatkosodassa ritariesitykseen, 23.9.1942, niitä oli jo seitsemän, ja ne kestivät yhteensä 66 vuorokautta. Hän toimi kaukopartion ryhmänjohtajana.

Sotamarsalkka myönsi ritariristin numero 99 ylikersantti Antti Vorholle 6.11 1942. Hänet ylennettiin 11.8.1944 vääpeliksi.

Toinen inkeriläinen, joka on saanut Mannerheim-ristin, on myös pohjoisinkeriläinen, vuonna 1916 syntynyt Mikko Pöllä. Hänkin oli toiminut partiomiehenä Talvisodasta lähtien. Hän oli tehnyt noin 30 partiomatkaa viettäen niillä 5.12.1942 mennessä yhteensä 144 vuorokautta vihollisen selustassa. Ritariesityksessä sanotaan: *"Viime kevättalvella ylikersantti Pöllä viiden toverinsa avustamana Petrovskij Jamin huoltokeskuksen hävityksen yhteydessä pysäytti 50 autoa käsittävän viholliskolonnan ja siten esti apuvoiman tulon hävityskohteeseen. Siellä poltettiin 15 rakennusta ja aiheutettiin n. 30 vihollisen tappiot.*

Kesällä 42 Pöllä oli mukana 46 vrk kestäneellä hävitysretkellä Sorokan - Obozerskajan radalla. Hän tunkeutui erään toverinsa kanssa ratapihalle, jossa työskenteli n. 100 vihollista, otti vangiksi virkatehtäviään suorittavan vaihdemiehen, panosti ja räjäytti radan aivan vihollisjoukon nenän edessä ja vetäytyi vangin kanssa turvallisesti paikalta. Samalla matkalla hän suisti junan samalla radalla."

Esityksessä sanotaan lopussa: *"Venäjänkieltä täysin hallitsevana Pöllä on kuulustellut matkoilla paikallisia asukkaita saaden niiltä tärkeää tietoa. Lisäksi erinomaisena radistina hän on hoitanut loistavasti eri partioiden radioyhteyksiä."*

Ylipäällikkö myönsi ylikersantti Mikko Pöllälle Mannerheim-ristin 1.8.1943. Risti oli järjestyksessä 120:s. Mikko Pöllä ylennettiin luutnantiksi 8.11.1956.

Aivan hiljattain saimme tietää vielä yhdestä huomiota herättävästä inkeriläisestä. Risto Husa kertoo elämäkertatutkimuksessaan Alikersantti Antti Rokka (MC-Pilot Oy kustannus, 2000) inkeriläisestä miehestä, joka oli syntynyt 5.12.1910 Länsi-Inkerissä, Skuoritsan seurakunnan Uusipurskovan kylässä. Hän valmistui opettajaksi, palveli O.V.Kuusisen armeijassa ja puna-armeijalaisena oli niiden joukoissa, jotka miehittivät Viron kesäkuussa 1940. Jatkosodassa hän joutui vangiksi Summassa. Vankileirillä hän toimi tulkkina. Ensimmäisten joukossa Antti Rokka liittyi heimopataljoonaan, kunnostautui Äyräpään taisteluissa heinäkuussa 1944. Hänet palkittiin ansiomitalilla ja alikersantin arvolla. Kuusi vuotta hän piileskeli Suomessa ja 1951 pakeni Ruotsiin.

Väinö Linnan Tuntematon sotilas on kaunokirjallinen teos. Romaanin henkilöt eivät ole konkreettisia, elämästä siepattuja henkilöitä. Teoksen hahmot rakentuvat monista elementeistä, moni ihminen voi löytää tällaisesta hahmosta itselleen kuuluvia piirteitä. Se on kollektiivinen henkilökuva.

Jotain erikoista löysi Väinö Linna Antti Rokasta, jota hän tapasi useita kertoja romaaninsa kypsyysvaiheessa, kun hän siirsi kirjaansa ei ainoastaan miehen tekemiä urotöitä, mutta myös miehen nimen. Ja tällä tavoin mies tuli ikuistettu kuolemattomassa, suomalaisten rakastamassa kirjassa.

Näitä riviä kirjoittaessani ovat Saksassa menossa MM-jääkiekkokisat. Voittajajoukkueelle myönnetään mitalit. Mitalin saavat kaikki joukkueeseen kuuluvat, KAIKKI, eivätkä ainoastaan maalin tekijät.

Jokainen heimoveteraani on myös mitalinsa ansainnut.

Pekka MUTANEN

Heimoveteraanit vuosikokouksessa

Heimoveteraanien oma yhdistys – Inkerilaiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry – piti vuosikokouksensa 18. maaliskuuta 2001 omassa toimipaikassaan. Yhdistyksemme on jälleen voinut käyttää oikeuttaan itse päättää omista asioistaan. Sääntöjen mukaan johtokunta valmistelee vuosikokousasiat ja esittelee ne yleiselle kokoukselle. Asioiden virallista käsittelyä varten kokoukselle valittiin puheenjohtaja johtamaan kokousta ja sihteeri kirjaamaan tehdyt päätökset.

Vuosikokouksen yleisöä. Valok. Vihtori Hyyrönen

Puheenjohtajana toimi sotaveteraani Toivo Haarala Laitilasta ja sihteerinä meille kaikille tuttu Raimo Rosendahl. Ensimmäiseksi käsittelyvuorossa olivat päättyneen vuoden toimintaan liittyvät asiat eli toimintakertomus ja tilit. Molempien kohdalla johtokunnan esitykset hyväksyttiin ja johtokunnalle myönnettiin vastuuvapaus vuoden 2000 tilinpidosta.

Vuoden 2001 toiminnasta oli johtokunta laatinut suunnitelman sekä rakentanut talousarvioehdotuksen, joka sisälsi suunnitelman varojen käytöstä ja siitä mistä käytettävät varat saataisiin. Yhdistyksen säännölliset tulot, kuten esim. jäsenmaksut, eivät riitä toiminnan rahoittamiseen. Tämän vuoksi joudumme turvautumaan lahjoituksiin ja muihin avustuksiin. Meille jo aiemmin luovutettuja avustusvaroja joudumme palauttamaan lahjoittajalle takaisin avustuskuljetusten uudelleen järjestelyjen takia. Onneksemme Sotaveteraaniliiton vuodenvaihteessa järjestämä keräys oli onnistunut ja sen tuoton saamme käyttöömme ilman ehtoja jaksotettuna muutamalle vuodelle, joten näiden varojen käytöstä yhdistyksemme päättää kuten itsenäiselle yhdistykselle kuuluukin. Mainitun keräyksen tuloksista kiitoksineen on kirjoitus toisaalla tässä lehdessä.

Kivekäs-lehteä julkaistaan edelleen kaksi kertaa vuodessa, ja lehden teosta vastaa entiseen tapaan Pekka Mutanen. Tietoa yhdistyksen toiminnasta välitetään lehden lisäksi myös jäsenkirjeillä.

Vuosikokouksen sihteeri Raimo Rosendahl ja puheenjohtaja Toivo Haarala. Valok. Vihtori Hyyrönen

Vuosikokouksen henkilövalinnat tapahtuivat sujuvasti ja sopuisasti. Yhdistyksen puheenjohtajana jatkaa tuttu heimoveteraani Aleksanteri Dubbelman. Johtokuntaan valittiin uudelleen erovuorossa olleet Matti Lappalainen, Martti Haltia ja Roland Randefelt. Edesmenneen Aili Jukaraisen tilalle varajäseneksi valittiin Maija Aittokallio, joka on jo aijemminkin ollut avustustyössä mukana.

Tämän vuoden toimintasuunnitelmista mainittakoon, että tuttu kesäjuhla järjestetään Säkylässä 6.-8. heinäkuuta. Samaan aikaan on Raumalla Inkerinliiton juhla.

Yhdistyksen toimisto palvelee jäseniään – siis teitä

kaikkia – Inkerikeskuksessa, Helsingissä Vihtori Hyyrösen johdolla. Tarkoitus on vakiinnuttaa toiminta, jotta teillä olisi aina paikka, josta voitte kysyä apua ja neuvoja.

Vuosikokouksen jälkeen pidettiin lyhyt johtokunnan järjestäytymiskokous. Vuonna 2001 toimii yhdistyksen varapuheenjohtajana Kauko Hörkkö, taloudenhoitajana Roland Randefelt, sihteerinä Martti Haltia sekä jäsensihteerinä jatkaa Raimo Rosendahl.

Vuosikokouksen yhteydessä tarjottiin kokousväelle ruokaa ja kahvia.

Kauko HÖRKKÖ
Inkeriläiset ja karjalaiset
heimoveteraanit ry:n vpj

Uuden hallituksen jäseniä ja varajäseniä. Kuvasta puuttuvat Pekka Mutanen ja Albert Kirjanen. Valok. Vihtori Hyyrönen

Inkerin vapaussoturien sankarihaudan paljastus- ja kunnianosoitustilaisuus Kirjasalossa 21.5.1944

Inkerin Liiton toivomus inkeriläisten vapaussoturien sankarihaudan etsimiseksi ja sen kunnostamiseksi oli esitetty inkeriläiselle vapaaehtoispataljoonalle, jonka toimesta suoritettiin haudan paikan määrittely lähikylien inkeriläisten opastuksella, ja vapaaehtoispataljoonan aseveljet kävivät kunnostamassa k.o. hautakummun.

Pari vuosikymmentä sitten kasvoi p.o. hautapaikalla kaunista mäntymetsää ja kumparetta reunustivat lehtipuut, mutta nyt saattoi samaa paikkaa tuskin tuntea entiseksi. Hoitamatta ollut hautakumpu oli vuosien kuluessa peittynyt nurmeen. Mutta pahemmin oli bolshevistinen "hävitys"päässyt hautapaikkaa turmelemaan. Aivan silloisen haudan vieressä on nyt ryssien bunkkerin paksut muurit kummallisine tummine aukkoineen kertomassa bolshevistisesta maailmankatsomuksesta. Bunkkerikaivantojen ja sepelien hakkauspaikan keskeltä ei voitu määritellä hautojen täsmällisiä paikkoja, mutta paikkakuntalaisten, silloisten haudalla käyneiden muistissa olleiden tietojen ja paikanmäärittelyn mukaan saatiin hautakumpu oikealle paikalle kunnostetuksi.

Kauniiksi oli saatu kumpu, jota ympäröi kukkivien valkovuokkojen kaunis turvereunus, jonka keskeltä kohosi hiekkainen, tasainen harjuhkumpu. Sitä ympäröi metrin levyinen käytävä – valkoisilla paaluilla ja langalla aidattu – ja kummun reunus oli myös valkovuokkoturpein koristettu. Kahden metrin korkuisessa valkoisessa ristissä, ellipsisessä metallilaatassa on kirjoitus: "Inkerin puolesta 1920" Hautaa koristivat ja muistotilaisuutta juhlistivat Suomen sotalippu ja kolme Inkerin lippua.

Ilma oli syksyisen kolea ja taivasta peittivät harmaat pilvet, kun kutsuvieraat, aseveljet ja -sisaret kello 8.45 kokoontuivat haudalle. Tilaisuuteen oli saapunut kutsuvieraina lähikylien inkeriläisiä vainajien omaisia ja tuttavia: m.m. maanviljeilijä Timo Paavilainen, rva Pekkanen tyttärineen ja poikineen, neidit Hipeli, stm. Karhu ym., sekä paikallisen sotilasosaston päällikkö luutn. E. Kunniajoukkueen muodostivat haudan molemmin puolin vapaaehtoispataljoonan inkeriläiset ja luutn. H:n osaston suomalaiset aseveljet.

Kello 9,00 saapui ev.luutn. B. adjutantteineen hautakummun valkoisen ristin ääreen ja avasi tilaisuuden voimakashengisellä puheellaan, joka oli jo edellä tässä lehdessä. Puheen jälkeen laulettiin Inkerin hymni. Seppelten lasku aloitettiin veisaamalla taisteluvirrestä 589 ensimmäinen säkeistö, minkä jälkeen rva Pekkanen, ntit Hipeli ja Pekkanen muutamin muistosanoin laskivat ristin viereen elävin kukin koristetun omaisten seppeleen, jossa sanat: "Raudun inkeriläisten puolesta" Inkerin Liiton seppeleen laskivat luutn. K. ja L. sekä sotapast. Y., joka puhui ja luki Inkerin Liiton tilaisuuteen lähettämän sähkösanoman, jossa oli: "Kirjasalon sankarivainajille. Suuret tekonne ovat piir-

retyt Inkerin historiaan. Ne olkoot johtotähtinä Inkerin nykyiselle nuorisolle. Muistoanne kunnioittaen. Inkerin Liitto, Savolainen-Tirranen." Vapaaehtoispataljoonan seppeleen laskivat alik. M. ja hänen mukanaan korpr. ja stm., joista alik. M. luki muistosanat: "Inkerin vapaaehtoispataljoonan inkeriläinen ja suomalainen päällystö, alipäällystö ja miehistö kunnioittaa Inkerin vapaussoturien sankarimuistoa."

"Tämä sankarihauta haastaa voi, kuink' heimomme henkensä antoi, sen suurten poikien hurmehen joi, isänmaalleen he uhrinsa kalleimman kantoi." – Ja v. 462; 3-4.

Suomalaisten lottien seppeleen laskivat pataljoonan lotat I. ja R., joka lausui muistosanat vainajille. Suomalaisten aseveljien seppeleet laskivat aseveljet, joista lutn. H. lausui muistosanat vainajille je lupasi ottaa heidän paikallaan olevan sotilasosaston haltuun ja valvontaan.

Ulkonaisesti koruttoman arvokas tilaisuus, joka päättyi virteen 170: 4., jäi sisäisesti vaikuttavana historiallisena tapahtumana läsnäolijain mieliin.

Haudalta siirrettiin läheisen Lottolan neliaukkoisen avotakan ympärille, jossa kävi keskustelu ja muistelo menneisyydestä ja nykyisyydestä. Korvikkeen jälkeen opastivat maanvilj. Simo Paavilainen ja rva Pekkanen hautavieraat läheiselle Pusanmäelle, jossa vajaa 24 vuotta sitten oli pidetty paraati murheentuntuisine juhlallisuuksineen. Silloin oli mainitun paikan kentällä laskettu alas Inkerin lippu ja viimeiset Pohjolan vapauden puolustajina olleet erikoispataljoonan osat olivat vetäytyneet rajan tälle puolen.

Nyt sitä peitti nurmettunut sammal ja ympäröi talojen sammaltuneet rauniot sekä vihollisen jälkeensä jättämät kaivannot.

AH.

KOMENTAJAN sankarivainajien päivänä inkeriläisten vapaussoturien sankarihaudalla pitämä puhe lyhennettynä:

"Tarton rauhansopimuksen mukaan luovutettiin viimeinen inkeriläisten hallussa ollut kolkka silloisen rajan takaista Inkeriä, n.s. Kirjasalon alue, venäläisille 5.12.20. Ennen tätä luovutusta suoritettiin Kirjasalon Tikanmäellä Pohjois-inkeriläisten vapaajoukon jäähyväisparaati, jota komensi tämän joukon viimeinen komentaja, nyk. kenr.maj. Jussi Sihvo. Ollen estettynä nyt saapumaan lähettää hän kauttani tähän tilaisuuteen parhaan tervehdyksensä. Jäähyväisparaatin vastaanotti nyk. kenraali E.A. Heinrichs, silloinen rajakomendantti ja suuri inkeriläisystävä.

....

Kenraali Heinrichs piti tilaisuudessa seuraavan puheen: "Tervehdin teitä pojat! Kiitos suorituksistanne Suomen hyväksi, jonka vapaaehtoisena viimeisenä etuvartiostona te olette täällä seisoneet onnettoman kotimaanne talvisissa metsissä ja soissa. - Se yksinäinen vartioketju, joka Kirjasalon hallaisissa soissa on tähän päivään saakka valvonut uskollisena ja vankkana kivääri kädessä ja katse koillista kohti, on ollut ei vain näitten köyhien kyläkuntien turvana, vaan koko vapaan Pohjolan äärimmäisenä vartiostona itää vastaan. - - Minä tervehdin Inkerin lippua: Pohjolan maiden yhteinen lippumalli, ristilippu, liehuu tänä sunnuntaiaamuna juhlakenttänne lipputangossa. Se laskee kohta. - - Sitä ennen muistakaamme vielä vapauden puolesta kaatuneita Inkerin poikia. Jääkööt he tänne vartioiksi, kun eloon jääneet kohtalon käskystä poistuvat."

....

Tämän valkoristisen kunnaan alla ovat nuo Inkerin pojat olleet vartiossaan. He eivät ole kuolleet, vaan heidän henkensä on annettua vartiotehtävää suorittanut. Ja he ovat tehneet sen hyvin. Vihollisen saastaiset laumat ovat tosin kulkeneet näiden kumpujen yli, mutta ne on karkoitettu takaisin, ja nämä kunnaat ovat jälleen vapaat. Sankarivainajien henki ja velvoitus ovat antaneet siihen voimaa.

Kaikkialla Suomessa hiljennytään tänään valkoisten ristien edessä ja tehdään kunniaa kaikkensa antaneitten sankarien teoille. Sen tähden mekin olemme kunnostaneet tänään inkeriläisten vapaussankarien pyhätön, nostaneet sille valkoisen ristin ja tulleet tekemään kunniaa maansa puolesta kaikkensa antaneille. Mutta emme ole tulleet painamaan päätämme alas emmekä suremaan, vaan nostamaan päämme ylös ja saamaan voimaa tämän pyhätön hengestä, lujasti uskoaksemme yhteisen asiamme voittoon ja valoisaan tulevaisuuteen. Sillä vain sellaisella kansalla, jolla on riittävästi sankarikumpuja ja valkoisia ristejä, on voittoja tulevaisuudessa.

Kunnia Teille Pohjois-Inkerin vapaussankarit!"

Kivekäs N:o 7 (27.5.1944)

Jatkosodan muistomitali ja rintamapalvelun tammenlehvämerkki

JATKOSODAN MUISTOMITALI (Mm 41 – 45)

Vuoden 1918 vapaussodan jälkeen valtio myönsi hakemuksesta Vapaussodan muistomitalin (Mm.) kaikille, jotka olivat osallistuneet vuoden 1918 sotaan hallituksen joukoissa joko rintamajoukoissa tai tukitehtävissä. Vastaavasti talvisodan 1939-40 jälkeen perustettiin Talvisodan muistomitaali (Mm 39-40).

Jatkosodan muistomitaali (Mm 41-45) antoi odottaa itseään aina vuoteen 1957 saakka. Viivästyksen syynä oli niin Neuvostoliiton pelko kuin kotikommunistiemmekin aktiivinen vastustus.

Perustamisvuotensa 1957 aiheesta mitaliin liittyvässä kunniakirjassa on silloisen presidentin Urho Kekkosen nimi. Jatkosodan muistomitaliin liittyy myös nauhaan kiinnitettävä solki, jos sen saaja on ollut mukana Lapin saksalaissodassa 1944-45. Hopeanvärisessä soljessa on teksti Lapin sota. Sekä solkea että kunniakirjaa on jaettu myös ruotsinkielisenä.

Jatkosodan muistomitalia on myönnetty hakemuksesta ensisijaisesti varsinaisiin sotatoimiin osallistuneille. Siihen ovat oikeutettuja myös muihin sotaponnistuksiin osallistuneet henkilöt. Heitä ovat esimerkiksi Puolustusvoimille hankintoja tehneissä yrityksissä työskennelleet, väestönsuojelussa ja Itä-Karjalan Sotilashallinnossa palvelleet, linnoitustöihin osallistuneet sekä erilaisissa kotijoukkojen tehtävissä palvelleet. Esimerkiksi presidentti Mauno Koivistolla (s. 1923) on Talvisodan muistomitali, koska hän oli silloin ammuslataamossa töissä. Nuorimmat Jatkosodan muistomitalin saaneet ovat kirjoittajan tuttavapiirissä 1935 syntyneitä.

Jatkosodan muistomitalin virallinen jakoaika kesti vuoteen 1994. Merkittävällä osalla heimoveteraaneista sitä ei kuitenkaan ole. Viimeksimainittuja pyydän ottamaan yhteyttä joko kirjoittajaan (Tammispaltantie 50 as. 4, 20300 TURKU, p. 02/238 57 29) tai Vihtori Hyyröseen (Inkeri-keskus, Hämeentie103 A, 00550 HELSINKI, p. 09/77 33 140, 09/888 27 09, 050/3019140), jotta tilanteen korjaamiseksi voidaan tehdä parannus.

Kadonneiden tai turmeltuneiden mitalien tai niiden kunniakirjojen uusimiseksi voi kääntyä Sotainvalidien Veljesliiton kunniamerkkipalvelun puoleen (kasarmikatu 34 A, 00130 HELSINKI, p. 09/4785 0209 tai 09/4785 0207). Kaksoiskappale maksaa 85,00 mk sekä lähetyskulut. Nauhan uusiminen maksaa kymmenen markkaa. Mitalin uusijan on myös esitettävä todiste, että hän on oikeutettu Jatkosodan muistomitaliin. Todisteeksi käyvät kopio sotilaspassista, kantokortista, leimalla varustetusta rintamasotilastunnuksesta, R-tunnuksella varustetusta Kela-kortista tai muusta vastaavasta dokumentista.

Mitalien keskinäisessä arvojärjestyksessä sotiemme muistomitalit (kukin aikajärjestyksessä) sijoittuvat SuomenValkoisen Ruusun mitalin soljen kera (SVR M sk) sekä Suomen sekä Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin kultaristin (SVR M I kr) väliin.

RINTAMAPALVELUN TAMMENLEHVÄ

1980-luvun alussa esitettiin kaikkien rintamamiesten palkitsemisesta omalla erityisellä kunniamerkillä. Varsinaisen uuden mitalin perustaminen osoittautui kuitenkin hankalaksi niin kunniamerkkejä koskevan lainsäädännön että kustannusten vuoksi.

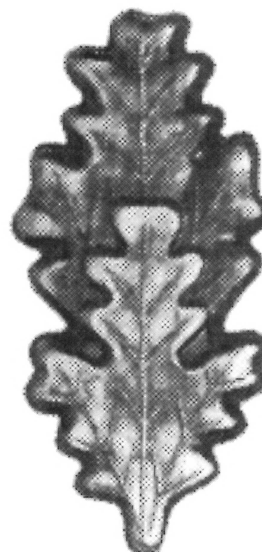
Pulman ratkaisi Vapaudenristin Ritarikunnan sihteeri, kenraaliluutnantti WILHELM STEWEN. Sotaveteraanin yhteisenä tunnusmerkkinä voisi olla tammenlehvätunnus, jota voisi käyttää myös takinliepeessä. Tammenlehvätunnus oli tuttu jo jatkosodasta, jolloin vapaudenristin eri luokkiin liitettiin tammenlehvillä varustetut versiot.

Ensimmäisen rintamapalvelun tammenlehvän sai Jatkosodan veteraani, tasavallan presidentti Mauno Koivisto 21.02.1986. Vuoden 1996 loppuun mennessä on jaettu 210 000 tammenlehvää.

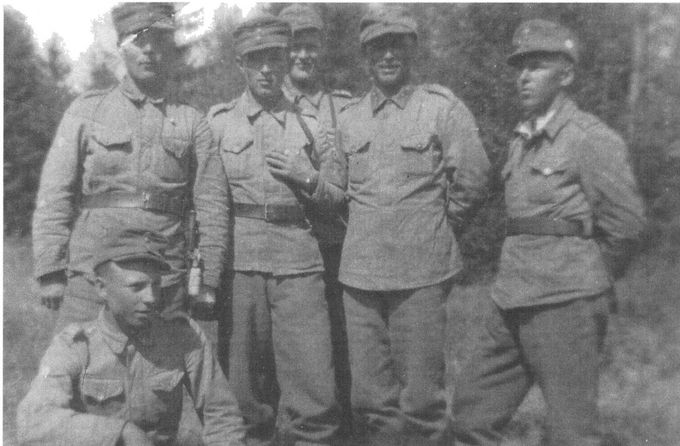
Rintamapalvelun tammenlehvää voi kantaa takinliepeessä (naisilla muutenkin) niin arki- kuin juhla-asussakin. Hyvän tavan mukaisesti mitalien kanssa kannetaan rinnassa takinliepemerkkinä rintamapalvelun tammenlehvää. Eri yhdistysten muistomerkeissä on siis kannettava yhdessä mitalien kanssa.

Kadonneen tammenlehvän voi lunastaa Sotainvalidien Veljesliiton kautta uuden. Jos tammenlehvä on hakijalta jäänyt hankkimatta, pyydämme asianomaista ottamaan yhteyttä Vihtori Hyyröseen tai Raimo Rosendahliin.

Raimo ROSENDAHL

Kivekäs 1/2000 julkaisimme keskiaukeamalla tunnistettavaksi viisi kuvaa. Tietoja on tullut.

Istumassa: Pekka Vartiainen HeimoP3:n taistelulähetti. Otti toimitukseen itse. Seisomassa 2. vasemmalta: Elias Huuhta, HeimoP3. S. 1918 Karjalassa Pistojärvellä. Kaatui 13.6.1944. Tunnisti Jussi Muistama.

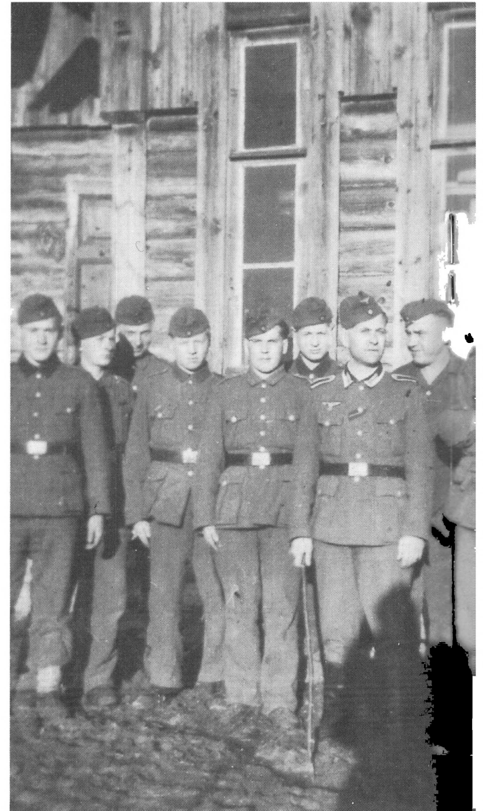

1 vasemmalta: Aleksanteri Sipari. Kuoli 1967 Tunnisti Maria Sipari. Aleksanteri Siparista seuraava, olkapäitten välissä: Simo Mestiläinen, kuoli Venäjällä Novotsherkaskissa 1998. Tunnisti Maria Sipari.

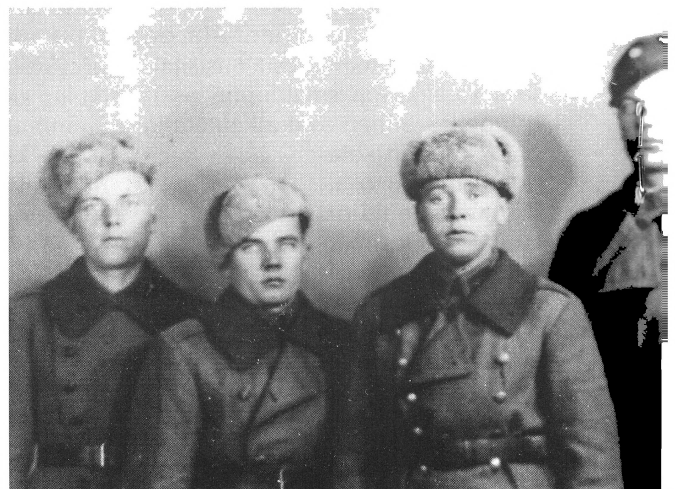

Äärimmäinen oikealla: Aarne Laakso. HeimoP3, 2:n komp.pääl. Tunnisti. Pekka Vaarala.

Uusi kuvia on tullut tunniste

Missä ollaan, ketä on kuvassa? Ainakin yksı 5. vasemmalta on Juho Tinttunen.

2. oikealta: Paavo Kojonen. Tunnisti Paavo Pesonen.

istettavaksi. Lähettäjä Toivo Jämsä, Turku.

yksi on tunnistettu:

Taisteluun menossa vai taistelusta tultu? Missä? Tietojemme mukaan Rodenissa. Kuka on kuvassa? Ainakin yksi on tunnistettu: 4. vasemmalta on Eemil Kaskelainen.

1 vasemmalla: Juho Hintikainen. Keitä ovat muut kaksi?

Pyydämme lukijoita kertomaan tunnistettavat henkilöt ja tiedot heistä.

Heimoveteraanin tie: Aleksanteri Dubbelman

Istumme kahvilla Inkerikeskuksessa Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n puheenjohtajan kanssa. Puheenjohtajamme Aleksanteri Dubbelman on elänyt varsin kovan ja vaiherikkaan elämän.

Osan aikaa keskustelusta myös nauhuri oli päällä, mutta osasta on vain muistiinpanoja ruutupaperille, joten on heti pyydettävä anteeksi mahdollisia virheitä. Aleksanteri kertoo, että hänestä on jo tehty haastatteluita ja tarjoaa luettavaksi valmista paperia, aikaisempaa muistelmapaperia, jossa tosin on joitakin haastattelijan virheitä ja epätarkkuuksia. On monta muutakin heimoveteraania, joiden tarina sietäisi tulla julkaistuksi. "Miksi juuri minua haastatellaan?" kysyy Aleksanteri. "En ole ainoa, joka voisi kertoa. On monia muita, joita voisi haastatella, ja jotka voisivat kertoa vaiheistaan. Voi olla, että jotkut eivät uskalla tai halua tulla haastatelluiksi."

Päätämme kuitenkin tehdä Kivekkääseen oman jutun, jossa voisi olla myös jotain uutta.

Lapsuus ja nuoruus Inkerinmaalla

Aleksanteri Dubbelman syntyi vuonna 1924 Inkerinmaalla, Spankkovan seurakunnan Seppälän kyläneuvostoon kuuluvassa Vanhan Stuarastan kylässä. Aleksanteri Dubbelmanin lapsuudessa kirkko toimi Spankkovalla, ja hänet kastettiin Spankkovan kirkossa, joka silloin oli vielä toiminnassa. Elettiin Stalinin valtakautta, ja 1930-luvun vaihteessa alkoi suuri maatalouden pakkokollektivointi, joka kosketti myös Inkerinmaata. Kyläneuvosto oli Seppälän kylässä, jonne oli yksi kilometri Vanhasta Stuarastasta, kirkonkylään Spankkovalle oli kotoa kahdeksan kilometriä. Hatsinan piiri (rajooni) on se kokonaisuus, johon tämän Inkerin osan vanhat kunnat yhdistettiin. Vanhat suomalaiset seurakunnat eivät täysin vastaa maallisen venäläisen hallinnon vanhoja kuntia.

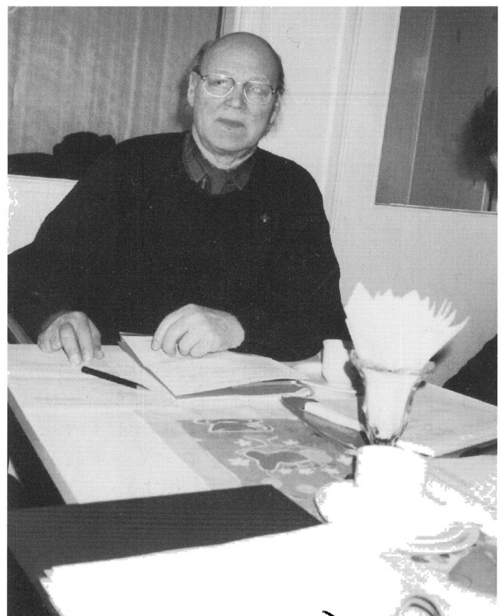
Aleksanteri Dubbelman käyttää Inkerin suomenkielessä tuttua sanaa "tehtiin kulakiksi" joka oli monien osana kollektivoinnin aikana. Tämä meininki karkoituksineen sekä itse käsitteet ovat outoja suomalaisille, ja oikeastikin - "kulakin" kriteerit olivat mielivaltaiset. Kollektivointi merkitsi 1930-luvun alussa stalinilaisen ideologian mukaan kulakiston, varakkaiden talonpoikien likvidoimista luokkana. Aleksanterin eno "tehtiin kulakiksi", mutta häntä ei karkotettu, joutui vain niin ankaran verotuksen kohteeksi, että hän menetti kaiken omaisuutensa. Myöskään Aleksanterin isä ei tahtonut aluksi liittyä kolhoosiin, jolloin perheelle langetettiin ankarat rangaistusverot, joita koko ajan nostettiin. Vähitellen kaikki omaisuus oli otettu pois, eikä muu auttanut kuin liittyä "vapaaehtoisesti" kolhoosiin. Uskonnonvastaisessa taistelussa Spankkovan kirkosta lennätettiin 1930-luvulla torni pois. Aleksanteri ei tarkkaan muista, milloin kirkko suljettiin.

Aleksanteri Dubbelman aloitti koulunsa Seppälän kylässä suomen kielellä, mutta 1937 lopulla suomenkielinen opetus lopetettiin, Stalinin suomalaisvainojen aikaan. "Musta varis" -auto vei miehiä yöllä. Talvisodan aikaan hän oli Kolppanan koulussa. Talvisota esitettiin Suomen aloittamana hyökkäyssotana. Vanhempi veli Jussi Dubbelman oli 1939-40 talvisodassa Kuusisen hallituksen ns. "kansanarmeijassa" Terijoella, mutta varsinaiselle rintamalle nämä puolalaisiin univormuihin puetut "Suomen kansanarmeijan" sotilaat eivät ehtineet.

Sota-aika Saksan ja Suomen armeijassa

Aleksanteri Dubbelman oli Hatsinassa opiskelemassa puusepäksi v.1941, kun saksalaiset hyökkäsivät Neuvostoliittoon. Leningrad piiritettiin ja saksalaiset miehittivät suurimman osan Inkeristä. Osa inkeriläisistä jäi Leningradin mottiin ja osa, kuten Aleksanteri Dubbelman, saksalaisten alaisuuteen.

Lähellä rintamaa oli koetettava elää ja sinnitellä. Saksan armeijan miehittämällä alueella asuneet inkeriläiset saivat niukan leipänsä erilaisissa töissä Saksan alaisuudessa, metsätöissä, tien puhtaana pidossa talvella, pyykinpesussa jne. Keväällä 1943 Aleksanteri Dubbelman kutsuttiin Sääskelän komendattuuriin, ja hän liittyi Ost-Bataillon 664:aan. Aleksanteri Dubbelmanin mukaan kyse ei ollut mistään vapaaehtoisuudesta, vaan oli pakko mennä Saksan armeijan palvelukseen. Nuoret pojat otettiin Saksan armeijaan suojelemaan rautatiesiltoja venäläisiltä partisaaneilta. Inkeriläisiä nuoria miehiä oli liittynyt Ost-Batailloniin jo edellisenä vuonna (1942). Koulutusta oli ensin Volosovassa, sen jälkeen miehet vietiin Batetskajaan Lugajoelle (Laukaanjoelle). Kyse oli vartiointitehtävistä selustassa partisaaneja vastaan. Tärkein Ost-Bataillon 664:n toimipaikka oli Batetskajan rauta-

Aleksanteri Dubbelman arkityössään. Valok. Pekka Mutanen

teiden risteysasema.

Syksyllä 1943 Ost-Bataillon 664:n miehille tarjottiin mahdollisuutta siirtyä Suomen armeijaan. Aleksanteri Dubbelman ei siis ehtinyt kovin kauan olla Saksan armeijassa, noin puoli vuotta, toukokuusta marraskuuhun 1943. Joulukuussa joukko vietiin Batetskajasta Tallinnaan ja edelleen Hankoon. Suomeen tulo oli vapaaehtoista, jokaiselta kysyttiin haluaako tulla vapaaehtoiseksi Suomen armeijaan. Oli yksittäistapauksia, jotkut halusivat jäädä Saksan armeijaan. Oli sellaisiakin, jotka olivat tulleet Tallinnaan saakka joukon mukana, mutta jotka eivät halunneet tulla Suomen armeijaan. Hangossa täydettiin viralliset kaavakkeet vapaaehtoisesta liittymisestä Suomen armeijaan.

Hangossa oli karanteeni, sieltä härkävaunuilla Kannakselle Kiviniemeen. Oli tyytymättömyyttä koulutukseen, koska miehet olivat jo mielestään sotilaita. Erillinen Pataljoona 6 perustettiin virallisesti helmikuussa 1944. Aleksanteri Dubbelman vannoi sotilasvalan 26.4.1944 Raudun Leinkylässä. Er.P6:n vaiheista Aleksanteri toteaa, että on jo olemassa mm. Pekka Mutasen kirja Vaiennetut sotilaat sekä valmiita haastatteluita ja kirjoituksia. Sotatapahtumista on ehkä muita, jotka muistavat ja tietävät enemmän.

Kun Neuvostoliiton suurhyökkäys alkoi Karjalan kannaksella kesäkuussa 1944, inkeriläispataljoona joutui tuleen Korpikylässä, vanhan rajan lähellä. Perääntymien tapahtui alussa sekavasti, osa perääntyi. Osa pakeni, mutta saarroksiin joutuminen olisi ollut varmaa ilman perääntymistä. Neuvostoliittolaiset tiesivät erillispataljoonasta ja lähettivät kaiutinpropagandaa. Ensin peräännyttiin Mannerheim-linjalle, sitten Vuoksen yli. Miehistön jäsenenä Aleksanteri sanoo, ettei ollut aivan täysin perillä kaikista paikoista, tavallisella sotamiehellä ei ollut karttaa, ja kaikkea ei enää muistakaan. Sitten Aleksanteri Dubbelman sairastui punatautiin ja joutui Kuusankoseken sairaalaan.

Takaisin itään

Sairaalasta Aleksanteri pääsi sodan päätyttyä. Hän meni Nastolaan, jonne hänen äitinsä ja sisaruksensa olivat muuttaneet. Myöskään muista erillispataljoonan miehistä ei ollut tietoa, koska Aleksanteri kotiutettiin yksinään sairaalasta. Aleksanteri meni ammusvarastoon töihin. Heimopataljoona 3:n kohtalosta ja pakollisesta luovutuksesta Neuvostoliittoon ei ollut aavistustakaan, sen sijaan siviilien paluusta oli. Niinpä pidätys elokuussa 1945 tuli aivan yllätyksenä. Nastolan nimismiehen luota vietiin Riihimäen keskusvankilaan. Syyskuussa Riihimäeltä juna ja 113 miestä lähti kohti itää, kohti rangaistusta. Vainikkalassa vaihtuivat vartijat, ja Viipurissa osa miehistä otettiin ulos. Ei ole tietoa miksi. (Riihimäellä voisi olla hyvä paikka heimoveteraanien muistomerkille.) Juna jatkoi matkaansa, ja kolmen viikon kuluttua oltiin Ural-vuorien itäpuolella, Alkinossa, Bashkirian tasavallassa.

Kuulusteluja oli Alkinossa toista kuukautta. Tivattiin, miksi liityit vihollisen armeijaan ja paljon muuta. Tuomio julistettiin Ufan kaupungin vankilassa 18.12.1945. Sotaoikeus antoi 10 vuoden tuomion. Tuomion perusteena oli rikoslain 58 pykälä, joka liittyi poliittiseen rikokseen. Alapykäliä olivat mm. neuvostovastaisuus, vakoilu, vastavallankumouksellinen toiminta. Aleksanteri Dubbelmanin tuomio liittyi maanpetokseen. 1945 ja -46 palautetut heimosoturit saivat 10 vuoden tuomion, mutta 6.7 1947 ja siitä eteenpäin alettiin antaa samasta pykälästä 25 vuoden tuomioita. Tuomio lyheni Stalinin kuoleman jälkeen.

Pakkotyöleiri oli Sverdlovskin alueella Tavdassa, radan päästä kuljettiin jokea pitkin. Leiri oli perustettu metsähakkuita varten. Metsän sisälle oli rakennettu leiri, aloitettu ympärillä metsänhakkuut, tehty teitä ja väliaikainen rautatie. Heikot ruoka-annokset ja kova työ veivät monet ennenaikaiseen hautaan. Erityisen vaarallisille 25 v. tuomion saaneilla oli oma parakki, ja heitä pidettiin erillään muista. Huonointa aikaa olivat vuodet 1946-47 jolloin oma paino laski 42 kiloon. Silloin kuoli paljon miehiä. Onneksi Aleksanteri pääsi lastaustöihin, ja ruoka-annokset paranivat. Lastaustyö oli raskasta, mutta ruokaa oli enemmän. Ruoka-annoksia parannettiin yleisemmin Stalinin kuoleman jälkeen, ja toiveet vapautumisesta heräsivät.

Vapauteen

Vapaus koitti 1954 lopussa, eli kymmentä vuotta ei tarvinnut olla vankileirillä. Inkerinmaalle ei saanut mennä, Leningrad oli sellainen paikka, jota koski ns. "101 kilometrin" sääntö. Vapaata maata olisi ollut Siperia, Keski-Aasia jne. Kun Aleksanteri ilmoitti, että hänellä oli tuttavia Virossa ja sopiva osoite, hän sai luvan lähteä Viroon. Eräs virolainen vanki oli antanut siskonsa osoitteen, ja Aleksanteri sai Virossa passin ja paperit kuntoon. Työpaikan saanti oli alussa vaikeaa, koska poliittinen rangaistuspykälä oli edelleen papereissa – Aleksanteria ei oltu rehabilitoitu. Kohtla-Järvellä asui serkku, ja sieltä lopulta järjestyi työpaikka sahalla. Serkku oli ollut ennen sotaa Leningradissa töissä, ja sodan aikana jotunut Tsheljabinskissa työarmeijaan, pakkotyöhön, mutta ilman tuomiota. Myöhemmin löytyi koti Raplan piiristä ja 1965 Tallinnasta. Viron kieli oli opittava, ja suomen kieli auttoi oppimisessa. Sahalla virolaiset puhuivat viroa, ja Aleksanteri puhui venäjää. Kuitenkin hän tuntui ymmärtävän, mitä työpaikan virolaiset puhuivat. Kun jotkut alkoivat epäillä urkkijaksi, oli suoraan kerrottava, kuka oli. Virolaisen vaimon Lillen kanssa puhuttiin viroa, ja vaimo tiesi vankeusajasta ja muutenkin. Yleensä oli oltava hissukseen, ja oli vain harvoja ihmisiä, jotka tiesivät koko tarinan. Suomeen jääneen äitinsä Aleksanteri ehti kerran tavata, mutta ei päässyt esim. hautajaisiin Suomeen.

Kuinka veteraaniasia eteni ?

– Oli hyvin harvoja, joille uskalsi puhua vaiheista erillispataljoonassa. Politiikka ei kiinnostanut, olin niin kuin "hiiri hissukseen" Virolainen vaimo Lille tiesi menneisyydestä. Vasta 1980-luvun lopussa ja 1990-luvulla alkoi muutos sekä Virossa että Inkerissä. Inkerin Liitosta en tiedä paljoa, siitä pitää

kysyä muilta. Inkerinmaalla Inkerin Liitto oli varmaan tärkeä myös veteraaniasiassa. Vihtori Hyyrönen ja Albert Kirjanen tietävät niistä asioista. Virossa perustettiin 1990 Suomen Sotaveteraaniliiton Viron yhdistys. Yhdistys yhdisti Viron Suomen-poikia, mutta myös Virossa asuvat inkeriläiset veteraanit olivat mukana. Sven Ise järjesti tapaamisen Tarttoon, jossa Suomen Sotaveteraaniliiton edustajat luovuttivat kunniamerkkejä myös inkeriläisille veteraaneille.

– Aluksi epäilin muuttoa Suomeen, koska olin jo iäkäs enkä ollut työiässä. Suomeenhan värvättiin inkeriläisiä työvoimaksi. Kun pääsimme Suomeen kuntoutukseen, olimme Juho Repposen kanssa vieraina suomalaisten sotaveteraanien luona Joensuussa. Lopulta kypsyin Suomeen muuttamiseen. Roland Randefelt ja hänen isänsä Matti Randefelt kävivät Tallinnassa 1990-luvun alussa, ja jo silloin oli puheena Inkeriläisten ja karjalaisten heimoveteraanien yhdistyksen perustamistarve. Suomen Sotaveteraaniliiton tekemät keräykset ja asiantuntija-apu olivat tärkeitä yhdistyksemme käyntiin saamisessa. Ensimmäiset kesäjuhlat olivat Mikkelissä 1996, ja yhdistyksemme perustettiin vuoden 1996 lopussa.

Aleksanteri Dubbelman on ollut Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n puheenjohtaja vuodesta 1998. Aleksanteri pitää myös kannattajajäsenten panosta tärkeänä. Vihtori Hyyrösen toiminta toimiston vetäjänä on ollut myös tärkeää. Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry ei ole ehkä niin vahva yhdistys kuin virolaisten veteraanien hyväksi toimivat yhdistykset. Veteraanimme ovat kaikki tavallisia työmiehiä, kun taas virolaisten joukossa on korkean koulutuksen saaneita. Heimoveteraanit vanhenevat vuosi vuodelta, mutta toiminta on ollut hyvää ja merkityksellistä. Kivekäs-lehti voi toimia heimoveteraaniperinteen levittäjänä. Kesäjuhlilla veteraanit myös Ruotsista, Venäjältä ja Virosta ovat tavanneet toisiaan, ja tämä on tärkeää. Ja puheenjohtajamme toivottaakin veteraaniveljille:

– Lämpimästi tervetuloa Säkylän kesäjuhlille heinäkuussa 2001!

Martti HALTIA

Aleksanteri Dubbelmanin kotiuttamiskuva lokakuulta 1944. 1.Elias Petrov (Lehtonen) istumassa etualalla oikealla, asepuvussa. 2. Toinen rivi: 1 vasemmalta joko Juho tai Nikolai Sintonen (veljekset). Luovutettu NL:oon 4.9. 1945. Asepuvussa ilman olkaimia, kuten muillakin, lippalakki päässä. 3. Aleksanteri Dubbelman toisessa rivissä 3. Vasemmalta, asepuku, lippalakki. 4. Dubbelmanista seuraava oikealla Juho Savolainen, luovutettu NL:oon 4.9.1945. Asepuku, lippalakki. 5. Toinen rivi toiseksi viimeinen vasemmalta: Juho Telkinen, lippalakki ja musta takki. Kuollut Karjalan tasavallassa Tshalnassa 1997 6. Juho tai Nikolai Sintonen: ylin rivi 4. vasemmalta. Vaaleassa lippalakissa Savolaisen yläpuolella. Luovutettu 4.9.1945 NL:oon. Kuka tunnistaa mainitsematta jääneet henkilöt? Kertokaa muillekin lehdemme kautta.

Sotainvalidin lesken saamat edut

Sotainvalidin leskelle kuuluu määrättyjä edesmenneen puolisonsa invaliditeettiprosentiin liittyviä etuja.

Sotainvaliditeetin ollessa vähintään 10%, leski saa kertakaikkisena korvauksena noin 32.000 markkaa. Korvauksen saamisen edellytyksenä on lesken vähävaraisuus. Valtiokonttorille on toimitettava hakemus vuoden kuluessa sotainvalidin kuolemasta.

Varallisuudesta riippumatonta hautausavustusta saavat vähintään 20% sotainvalidin lesket kaikkiaan 11.005 markkaa.

Vaikeasti vammautuneiden eli yli 30% sotainvalidien lesket saavat kertakaikkisen korvauksen sijaan pysyvää huoltoeläkettä, jonka määrä on sidottu edesmenneen puolison invaliditeettiprosenttiin. Alimmillaan se on 30% edesmenneen puolison elinkorosta ja enimmillään leski saa hyväkseen puolisonsa elinkoron, mikäli invaliditeettiprosentti on ollut vähintään 80%. Vaikeavammaisten sotainvalidien leskien saama eläke on riippumaton henkilökohtaisesta varallisuudesta.

Sotainvalidin leski kuuluu kuntoutusetujen piiriin, mikäli puolison invaliditeettiprosentti on ollut vähintään 40% ja kuolema on tapahtunut vuoden 1975 jälkeen.

Sotainvalidin leski pääsee etujen piiriin, mikäli edesmenneellä puolisolla on ollut suomalainen sotainvaliditunnus, jota ei voi myöntää vainajille jälkikäteen. Valitettavasti Neuvostoliiton ollessa voimissaan se jäi monilta saamatta ja lännessä asuneiltakin se jäi usein hankkimatta tietämättömyyden vuoksi.

Sodan aiheuttamat kuulovauriot

Sodassa mukanaolleilla esiintyy vammoja, jotka eivät syntyhetkellään aiheuttaneet näkyviä jälkiä tai ainakaan niiden ei oletettu jäävän pysyviksi.

Yleisimpiä ovat sodan aiheuttamat kuulovauriot. Välittömästi tapahtuneen jälkeen niitä ei otettu riittävän vakavasti huomioon, sillä lyhytaikaisten oireiden (korvien verenvuoto ja lukkiutuminen) poistuttua tuntui kuulo olevan jälleen kunnossa. Vasta varttuneemmalla iällä sodanaikaiset kuulovauriot ovat merkinneet kuulon nopeutunutta heikentymistä.

Menneinä vuosina heikentyneestä kuulosta oli vaikeaa saada sotainvaliditunnusta, ellei kuulovaurioon liittynyt muuta sotavammaa ja niihin yhdistyneitä sodanaikaisia hoitotoimenpiteitä. Yksinomaan kuulovaurioiden perusteella tehdyt invaliditeettihakemukset hylättiin usein konkreettisen näytön puuttuessa. Korvalääketieteen kehittyminen on nyttemmin antanut mahdollisuuden erottaa sodanaikaiset kuulovauriot normaalista kuulon heikentymisestä. Näin ollen niin uudet kuin aiemmin hylätytkin hakemukset voidaan ottaa käsiteltäväksi.

Raimo ROSENDAHL

Kuulumisia toimistoltamme

Hyvät veteraanit ja veteraanien lesket!

Taas kerran hyvää vauhtia lähestyy kesä. Ja taas kerran, 6.-8.7 2001, me kokoonnumme yhteen viettämään heimoveteraanien kesäjuhlaa. Tällä kertaa meidät lupautui ottamaan omiin suojiinsa Porin Prikaati. Majoituspaikkana on Säkylä. Mielestämme se on hyvä ja kotoisa paikka: juuri Säkkylän reserviläiset kymmenen vuotta sitten raottivat heimoveteraaneillemme oven Suomeen. He kutsuivat ystävällisesti kolme heimoveteraania Inkerinmaalta kuntoutukseen Marianlundiin. Nyt meille tarjoutuu hyvä mahdollisuus isolla porukalla kiittää heitä rohkeasta aloitteesta.

Meidän täytyy kunnolla valmistautua omiin juhliimme. Täytyy ajoissa huolehtia, että ulkomailla asuvilla veteraaneilla ja veteraanien leskillä olisivat passit ja viisumit kunnossa: meidän täytyy toimittaa viimeistään 4.6.2001 Porin Prikaatiin osallistujen luettelot. Luettelossa pitää olla nimen lisäksi henkilötunnus/syntymäaika, kansalaisuus, Suomen ulkopuolella asuvilta passin numero sekä – HUOMAA! – passin myöntämispaikka. Kaikki nämä tiedot pitää lähettää toimistoomme ennen kesäkuun alkua. Entiset tiedot ovat kyllä toimistossamme tallella, mutta kaikki muutokset on ehdottomasti meille ilmoitettava.

Olisi toivottavaa, että joka paikkakunnalla, missä on enemmän kuin kolme yhdistyksen jäsentä, kuten Punkaharjulla, Tampereella, Turussa, Ruotsissa ja Virossa, löytyisi henkilö, joka ottaisi säännöllisesti yhteyttä toimistoomme ja kertoisi tilanteen kulusta. Näin välttyisimme monilta virheiltä, ja toiminta olisi joustavaa.

Ja nyt muistakin asioista.

Kesällä liikutaan tavallista vilkkaammin. Monet haluavat käydä kotiseudullaan tapaamassa sukulaisiaan ja tuttaviaan. Olisi hyvä, jos

veteraanit ja veteraanien lesket ilmoittaisivat hyvissä ajoin toimistoomme suunnitelmistaan, voisimme ottaa matkaan mahdollisimman paljon matkustajia ja paketteja sukulaisille viemiseksi. Ei ole viisasta kuljettaa autossa ilmaa.

Toimistostamme voi hankkia 3-4 tunnin videokasetteja, joissa on nauhoitettu sekä heimoveteraaneja koskevaa materiaalia, että myös inkerinsuomalaisten elämää ja tapahtumia Inkerinmaalla ja Suomessa. Tehkää tilauksia, udelkaa uutuuksia !

Moni heimoveteraani haluaa saada Suomen kansalaisuuden. Kokemukseen nojaten rohkenemme sanoa, ettei se olekaan yksinkertainen asia. Jos ei tiedä kaikkia kiemuroita tällä taipaleella, voi tuhlata sekä aikaa että rahaa. Hermoista ja terveydestä puhumattakaan. Olisi toivottavaa, että tästäkin asiasta ilmoitettaisiin toimistoomme, mistä saa neuvoja ja apua. Valitettavasti ei toimistommekaan tiedä kaikkea ja näin ei voi auttaa kaikissa asioissa. Mutta toimistomme kääntyy tarvittavan viranomaisen puoleen, mikä taas helpottaa ratkaisemaan kiperänkin ongelman. Ja tämä koskee ei ainoastaan kansalaisuuskysymystä, vaan kaikki muitakin.

Muistakaa, minne kirjoittaa tai soittaa:

Vihtori Hyyrönen
Hämeentie 103 A
00550 HELSINKI
puh. 09-7733 140
09-8882 709
050-3019140

Onko toiminnalle tulevaisuutta?
APRIKOIVA MAALIKKOFILOSOFI ENNUSTAA

Kysymykseen, onko toiminnallemme jotain tulevaisuutta, ei ole aivan helppo vastata. Ensinnäkin meidän on kysyttävä, mitä me haluamme toimiltamme. Veteraanisukupolvelle ainakin on luullakseni tavoitteena saada jäljellä olevasta elämästä niin hyvä kuin mahdollista. Yhdistyksessämme se tarkoittaa yksinkertaisesta virkistystoimintaa, mielekästä yhdessäoloa ja niiden auttamista, joilla on vaikeinta. Meillä ei ole tarkkoja laskelmia heimoveteraanien keskimääräisestä iästä. Mutta jäsensihteerimme Raimo Rosendahlin karkean arvion mukaan veteraanien keski-ikä on noin 79 vuotta. Leskien ja vaimojen keski-ikä on jonkin verran alempi. Inkeriläisten ja karjalaisten kohdalla odotettavissa oleva ikä on poikkeuksellisen elämänhistorian vuoksi selvästi lyhyempi kuin kantasuomalaisilla ikätovereilla. Tähän ovat vaikuttaneet monet tekijät: puutteellinen ravinto sodan jälkeen eri vankileireillä, vapautumisen jälkeen ennalta ehkäisevän terveydenhoidon puute, ala-arvoinen sairaanhoito, lääkkeiden ja monipuolisen ravinnon puute jne. Sitä paitsi alkoholin käyttö on vaatinut monia uhreja.

Joka vuosi tehdään Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n toimintakertomus. Se on tärkeä dokumentti siitä, mitä olemme tehneet ja mitä olemme saavuttaneet. Eräs vuosikertomuksen osa on poisnukkuneet. Lista alkaa tulla pidemmäksi ja pidemmäksi. Ei ole mahdollista kääntää kelloa taaksepäin. Useimmat, jotka jaksavat ja joilla on riittävän hyvä terveys, yrittävät tulla suosituille kesäjuhlille, mutta joukko harvenee väistämättä. Kiintoisaa kyllä veteraaniyhdistyksemme löytää joka vuosi aiemmin kateissa olleita veteraaneja. Nämä heimoveteraanit ovat pysytelleet hissukseen Suomessa, Virossa, Venäjällä ja jopa Ruotsissa. Vuonna 2000 löydettiin 11 "uutta" veteraania, joista kaksi asui Venäjällä, yksi Virossa, kaksi Suomessa ja kuusi Ruotsissa. Mutta uudet veteraanit tulevat joka vuosi harvemmiksi, saman aikaan kun etsintämme tuottavat tuloksia.

Vuoden vaihteessa 31.12. 2000 yhdistyksemme tiedossa oli inkeriläisiä ja karjalaisia veteraaneja asuinpaikkojen mukaan seuraavasti:

Suomi	47
Viro	5
Venäjä	16
Ukraina	1
Ruotsi	120
Saksa	1
Kanada	1
Australia	1
Yhteensä	192

Er.P6:n ja HP3:n jäljellä koko maailmassa tiedossa olevien veteraanien lukumäärä vuoden 2000 lopussa:

Er.P6	84
HP3	42

Kuinka kauan järjestämme kesäjuhlia, kuinka kauan julkaisemme Kivekäs-lehteä? Vastaus on yksinkertainen: järjestämme kesäjuhlia niin kauan kuin niille tulee vieraita! Ja lehteä julkaistaan niin kauan kuin on lukijoita. Mutta kysymys on, onko toiminnalle tulevaisuutta sen jälkeen, kun viimeinen veteraani on saatettu viimeiseen lepoon? Vastaus on päättäväinen - kyllä. Jälkipolville on tärkeää tietää, mitä tapahtui sodan aikana, ja myös se, mitä tapahtui sodan jälkeen.

Jossain vaiheessa on jäljellä vain kourallinen hyvin iäkkäitä veteraaneja. Tässä tilanteessa toiminnan ylläpitäminen pelkkänä veteraaniyhdistyksenä ei olisi tarkoituksenmukaista. Tässä tilanteessa pitäisi olla perinneyhdistys, esim. heimoveteraanien perinneyhdistys. Perinneyhdistysten tarkoitushan on säilyttää muistoja ja perinteitä, ja perinneyhdistys olisi siksi luonnollisin tapa jatkaa osaa siitä työstä, jota Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry tekee jo tänään. Kerä-

tään systemaattisesti sodanaikaisia asiakirjoja, matrikkeleja, valokuvia ja muuta aineistoa, joissa kerrotaan heimoveteraanien osuudesta sodassa, ja heidän uskomattoman dramaattisesta kohtalostaan.

Tällainen yhdistys voitaisiin perustaa jo nyt ja rekisteröidä sääntöineen, hallituksineen ja kaikkine yhdistyksen piirteineen. Yhdistyksellä voisi olla oma palstansa tässä lehdessä. Kun Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry jonain päivänä lopettaa toimintansa, voisi Heimoveteraanien perinneyhdistys jatkaa lehden julkaistamista luonnollisena äänenkannattajanaan. Perinneyhdistys avaa myös mahdollisuuden hankkia nuorempia jäseniä, jotka tänään tuntisivat itsensa vieraiksi tavallisissa veteraanitapaamisissa. Ehdotan, että Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n nuoremmat jäsenet perustaisivat rinnakkaisjärjestön, jonka tärkein tehtävä olisi historiallisten dokumenttien keräys heimoveteraaneista sekä aktiivisesti edistää tutkimustoimintaa. Perinneyhdistyksen olisi aloitettava aktiivisten nuorten värvääminen, jotka olisivat kiinnostuneita toiminnasta. Parissa vuodessa yhdistys voisi saada satakunta jäsentä, mikä voisi taata toiminnan jatkuvuuden. Rinnakkaisjärjestöissä on kuitenkin aina vaaroja. Suurin vaara olisi se, että tuloksena on kaksi eri hallitusta, joilla olisi eri tavoitteet tai jotka voisivat työskennellä toisiaan vastaan. Suomi-Inkeri-Seuran esimerkki on pelottava. Yhdistys hajosi sisäisiin ristiriitoihin, ja sillä oli enimmillään kolme hallitusta, jotka pitivät kukin itseään ainoana laillisena. Kaikki rinnakkaishallitukset työskentelivät toisiaan vastaan. Siksi olisi tärkeää, että joukko Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n avainhenkilöitä olisi alusta lähtien mukana uudessa Heimoveteraanien perinneyhdistyksessä johtamassa peruslinjoja ja takaamassa, että toiminta on sääntöjen mukaista. Keskustelkaamme tästä ideasta tämän vuoden kesäjuhlilla Säkylässä!

Roland RANDEFELT
Hallituksen jäsen ja
yhdistyksen rahastonhoitaja
Inkeriläiset ja karjalaiset
heimoveteraanit ry

Aili Jukarainen (5.10.1931-29.11.2000)

Inkeriläiset ja karjalaiset heimoveteraanit ry:n hallituksen varajäsen Aili Jukarainen kuoli sairauskohtaukseen Keravalla 29.11.2000.

Aili Jukarainen, o.s. Kähäri, syntyi Lempaalan Mustilan kylässä 5.10.1931. Synnyinseutunsa hän joutui jättämään jo 1936, kun Inkerin rajaseudut tyhjennettiin asukkaista. Perheen onnistui asettua Keski-Inkeriin, josta he väestönsiirron aikana pääsivät Suomeen. Monien muiden lempaalalaisten tavoin he eivät halunneet palata Neuvostoliittoon, koska paluuta kotiseudulle ei ollut odotettavissa.

Aili Jukarinen kuului Suomen eri inkeriläisyhteisöjen keskeisiin vaikuttajiin aina 1970-luvun puolivälistä lähtien. Toiminnassaan hän tutustui vanhempaan inkeriläispolveen, jonka elämänvaiheita hän tallensi haastattelunauhoille. Heimoveteraanien vaiheet niin lännessä, kuin hieman myöhemmin myös Neuvostoliiton alueella tulivat tallennetuksi ja antoivat hänelle pohjavireen osallistua heidän tukitoimintaansa kun se tuli olojen muututtua mahdolliseksi.

Yhdistyksemme toimintaan Aili Jukarainen osallistui alusta

Aili Jukarainen 1931-2000.
Kuva perhealbumista.

alkaen niin avustusryhmässä, kuin hallituksenkin varajäsenenäkin. Itse asiassa Aili Jukarainen kuului yhdistyksemme keskeisimpiin aktivisteihin hoitaen tunnollisesti niitäkin tehtäviä, jotka eivät varsinaisesti kuuluneet hänen vastuualueeseensa. Sen vuoksi koemme Aili Jukaraisen poismenon monien muiden inkeriläisyhteisöjen lailla mitä suurimpana menetyksenä.

Raimo ROSENDAHL

Väinö Ihalainen.
Kuva lesken perhealbumista.

KUVA

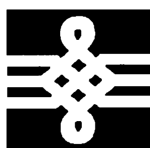
Pellon poika
Hymypoika
Tanssipoika
Rintamamies
Työn raskaan raataja
Rakkain

LESKI

Rintamamies Väinö Ihalaisen kuolemasta on kulunut 30 vuotta. S. 1923 Inkerissä, k. 1971 Virossa

SUOMEN SOTILAS

Aina ajan tasalla
oleva maanpuolustuslehti

PUNKAHARJUN KUNTOUTUSSAIRAALA

- **”Veteraanin virkistysviikko”**, 6 vrk 3000 mk

  Sis. majoitus 2 hh, täysihoito, terveystarkastus, toimintakykytesti, terveysneuvontaluentoja, jalkahoito tai kasvohoito, puolihieronta x 2, ohjattua ryhmäliikuntaa päivittäin, kiertoajelu, onkiretki, sauna- ja allasosaston käyttö, askartelun- ja vapaa-ajan ohjaajan palvelut.
- **Kunto- ja virkistyspäivät** yrityksille ja yhteisöille

  Tiedustelut: Helena Repo, puh. (015) 7750 340

- Monipuoliset **kuntoutuspalvelut**, myös avokuntoutus
- Määräaikainen tai pysyvä **laitoshoito**
- **Virkistyslomat** 1-5 vrk 475 mk - 1750 mk
- **Täysihoito-, puolihoito- ja aamiaismajoitus** 200 mk - 350 mk

Tiedustelut: Leena Konnu, puh. (015) 7750 332
